

стосовно того, чи відповідає перевірена інформація в усіх суттєвих аспектах визначеній системі бухгалтерського обліку.

2. При здійсненні аудиту необхідно обов'язково розглянути взаємопов'язані статті, які можуть вплинути на інформацію, показану в аудиті.

3. Необхідно розглянути поняття суттєвості стосовно орендованого майна ЦМК, а саме, аудиторська перевірка є ширшою за перевірку достовірності залишків орендованого майна ЦМК на облікових рахунках і повинна охоплювати аналіз всіх операцій, що стосуються руху орендованого майна.

Висновки. Аудиторський контроль в системі управління стає запорукою фінансової безпеки

підприємств харчової промисловості. В даній статті узагальнено основні вимоги щодо укладання аудиторських висновків стосовно оренди ЦМК, які встановлені різними нормативними актами. Найбільш неврегульованим питанням при цьому виявилось питання відсутності методики оцінки ефективності оренди, яка б враховувала інтереси орендаря та вимоги ФДМУ. Питання методології аудиту та розрахунку показників ефективності використання майна ЦМК в системі фінансової безпеки підприємств-орендарів, потребують додаткового вивчення.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Про оренду державного та комунального майна станом на 1 жовтня 2010 р. [Електронний ресурс] / Верховна Рада України. – Офіц. Сайт : Законодавство України. – (Нормативний документ ВРУ. Закон України). – Режим доступу : <http://www.zakon.rada.gov.ua>.
2. Баранівський І.О. Фінансова безпека держави / І.О. Баранівський // Фінанси України. – 1996. – № 11. – С. 19-34.
3. Бланк І.А. Управление финансовой безопасностью предприятия / И.А. Бланк. – К. : Ника-Центр, Эльга. – 2006. – 776 с.
4. Креза Т.В. Основи правового регулювання аудиторської діяльності в Україні. Практичний посібник аудитора / Т.В. Креза. – [2-ге вид.] – К. : Інформаційно-аналітичний та методичний центр аудиту в Україні „Статус”, 2005. – С. 9-24.
5. Методика оцінки вартості майна під час приватизації [Електронний ресурс] / Кабінет міністрів України. – Офіц. Сайт : Законодавство України. – (Нормативний документ КМУ. Наказ N 1554 від 12 жовтня 2000 р.) – Режим доступу : <http://www.zakon.rada.gov.ua>.
6. Методичні роз'яснення стосовно здійснення аудиторських перевірок фінансового стану підприємств, що приватизуються [Електронний ресурс] / Фонд державного майна України. – Офіц. Сайт : Правові системи. Нормативні документи. – (Нормативний документ ФДМУ. Наказ N 998 від 3 серпня 1995 р.) – Режим доступу : <http://zakon.nau.ua/doc/com/ua>.
7. Міжнародні стандарти аудиту, надання впевненості і етики: Видання 2006 року / [Пер. з англ. мови О.В. Селєзньов, О.Л. Ольховікова, О.В. Гик, Т.Ц. Шарашидзе, Л.Й. Юрківська, С.О. Куліков] – К. : ТОВ “ІАМЦ АУ „СТАТУС”, 2006. – С. 707-778.
8. Порядок оцінки орендованого нерухомого майна, що містить невід'ємні поліпшення, здійснені за час його оренди, під час приватизації [Електронний ресурс] / ФДМУ. – Офіц. Сайт : Європейський центр консалтингу та оцінки. Нормативні документи. – (Нормативний документ ФДМУ. Наказ № 377 від 27 лютого 2004 р.) – Режим доступу : <http://www.ecac.com.ua>
9. Порядок повернення орендованих цілісних майнових комплексів державних підприємств після припинення або розірвання договору оренди / Фонд державного майна України. – (Нормативний документ ФДМУ. Наказ № 847 від 7 серпня 1997 р.) // Офіційний вісник України. – 1997. – С. 42.
10. Порядок погодження з Фондом державного майна України та його регіональними відділеннями виконавця для проведення аудиту річної фінансової звітності господарських товариств, у статутних фондах яких державна частка перевищує 50 відсотків / Фонд державного майна України. – (Нормативний документ ФДМУ. Інструктивний лист № 10-28-1532 від 4 лютого 2006 р.) // Податки та бухгалтерський облік. – N 17. – 2006.
11. Порядок погодження з Фондом державного майна України та його регіональними відділеннями виконавця для проведення аудиту річної фінансової звітності господарських товариств, у статутних фондах яких державна частка перевищує 50 відсотків / Фонд державного майна України. – (Нормативний документ ФДМУ. Інструктивний лист № 10-28-1532 від 4 лютого 2006 р.) // Податки та бухгалтерський облік. – N 17. – 2006.

УДК [378:371.2].014.1

САВЕНКО І.І., д-р екон. наук, доцент
Одеська національна академія харчових технологій, м. Одеса

КЛЮЧОВІ КОМПЕТЕНЦІЇ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ

У статті розглянуто роль компетенцій в підвищенні конкурентоспроможності вищих навчальних закладів. Здійснено класифікацію компетенцій та досліджено шляхи збільшення переліку компетенцій ВНЗ.

Ключові слова: конкурентоспроможність, компетенції, функціональні компетенції, стратегічні компетенції, ключові компетенції

The article discusses the role of competencies in enhancing the competitiveness of the higher education institutions. A classification of competence and investigated the possibility of increasing the competence of universities.

Keywords: competitiveness, competence, functional competence, strategic competencies, core competencies

Вступ. Різке зниження рівня народжуваності в Україні в 1994–1995 рр. отримало назву «демографічна яма». Мотиваційні заходи уряду, щодо підвищення народжуваності, надання фінансової допомоги сім'ям, в яких народилася дитина, поступово вирівнюють становище. Втім, проходження наявної «демографічної ями», супроводжується множиною негативів в різних сферах національної економіки. Одним із основних негативів виступає відстрочений дефіцит робочої сили в період вступу людей з роками народження 1994–1995 рр. в працездатний період та повторюваність «демографічної ями», як похідної від малої чисельності батьків, вступивших в продуктивний вік. Порушується ритмічність роботи ланцюга підготовки кадрів, починаючи із рівня середньої школи і продовжуючи професійно-технічними училищами, вищими навчальними закладами третього та четвертого рівнів акредитації.

Постановка завдання. Зниження кількості випускників середніх навчальних шкіл загострює конкуренцію між ВНЗ за потенційних абітурієнтів. Контактна профорієнтаційна робота із потенційними абітурієнтами, зустрічі із батьками випускників, інтенсивна пропаганда через засоби масової інформації, дні відкритих дверей, відкриття престижних напрямів підготовки, спеціальностей та спеціалізацій, далеко не повний перелік заходів, які призвані забезпечити прийом абітурієнтів. Втім, названі заходи виступають зовнішніми атрибутами престижності ВНЗ. Основними критеріями, що формують позитивний імідж ВНЗ виступають якість наданих освітніх послуг та умови їх надання. Аналіз та систематизація якісних і кількісних даних про рівень пропонованих ВНЗ освітніх послуг та умов їх надання має важливе значення, так як система освіти є одним із наймасовіших соціальних інститутів.

ЮНЕСКО визначає залежність якості отриманої освіти від якості складових частин даної системи: кваліфікації професорсько-викладацького персоналу, рівня розробленості навчальних програм, якості довузівської підготовки студентів, стану інфраструктури ВНЗ, а також його внутрішнього і зовнішнього середовища [1]. Концепція ключових компетенцій,

запропонована Г. Хамелом і К.К. Прахаладом у 90-х роках минулого століття [2, с. 210], знаходить сьогодні все більше прихильників і є основною альтернативою концепції конкурентних переваг М. Портера.

Д. Кемпбел, Дж. Стоунхаус і Б. Хьюстон зазначають, що компетенція є властивістю, яка притаманна всім або більшості підприємств галузі, обумовлюється ресурсами та втілює у собі навички, технологію або ноу-хау [3, с. 32].

А.Дж. Стрикленд вважає, що підприємство може мати багатий досвід у багатьох видах діяльності, однак ключовими можна назвати лише ті компетенції, що забезпечують стійку конкурентну позицію підприємства і рівень прибутковості вище, ніж середній [4, с. 139].

Враховуючи на те, що сутністю діяльності ВНЗ є надання освітніх послуг, її слід сприймати як сукупність компетенцій – похідних від множини критеріїв: рівня менеджменту керівництва; знань, професійних навичок, умінь, технологій викладання професорсько-викладацьким складом; рівня матеріально-технічного забезпечення ВНЗ тощо. Основними критеріями якості наданих освітніх послуг виступають конкурентоспроможність випускників ВНЗ на ринку праці, позитивна оцінка діяльності випускників на своїх перших робочих місцях роботодавцями та, безумовно, високий відсоток випускників, які займають високі керівні і фахові посади на підприємствах і в організаціях галузей національної економіки, в органах державного управління.

Результати. Аналіз та дослідження компетенцій дали змогу провести їх класифікацію за напрямками діяльності ВНЗ. На думку автора, їх можна виокремити в три групи: функціональні, ключові та інноваційні (табл. 1).

Компетенції ВНЗ виступають механізмами, які забезпечують конкурентоспроможність ВНЗ на ринку освітніх послуг, ринку інноваційних розробок, партнерських відносин з виробництвом, взаємодією з профільним міністерством та органами державної влади.

Таблиця 1

Класифікація компетенцій ВНЗ*

Функціональні компетенції	Ключові компетенції	Інноваційні компетенції
Компетенції підрозділів ВНЗ, що забезпечують здійснення відповідних їм функцій максимально ефективним способом в навчальному процесі, науковій діяльності, виховній роботі та соціальній сфері.	Компетенції, характерні ВНЗ, які є лідерами-новаторами в системі галузевої, національної та інтернаціональної освіти	Компетенції, характерні ВНЗ, які є лідерами в області інноваційних розробок, їх впровадження та супроводження в рамках національної та світової економік.

*Джерело: [власне дослідження]

Компетенції ВНЗ є його спроможностями до здійснення певного виду діяльності і їх можна розглядати як:

По-перше, результат попереднього досвіду, що охоплює події з часів заснування ВНЗ, перших етапів його становлення (початкові умови створення ВНЗ, його основну мету та функції, значення для економіки країни).

По-друге, як стратегічний потенціал, що формується на ресурсному, організаційному та управлінському рівні та представляє собою сукупність

ресурсів та компетенцій з унікальними властивостями для створення та нарощування нових можливостей ефективного функціонування та розвитку ВНЗ.

По-третє, важливого значення набуває необхідність дослідження компетенцій кожного окремо взятого підрозділу ВНЗ та компетенцій характерних ВНЗ як системі, яких не мають підрозділи.

В результаті дослідження було виявлено наступні наявні компетенції вищих навчальних закладів (табл. 2).

Таблиця 2

Перелік компетенцій вищих навчальних закладів

Вид компетенцій	Зміст компетенції
Інноваційні	<p>Співпраця на умовах партнерства в національних та інтернаціональних кластерних формуваннях, технопарках, бізнес-інкубаторах.</p> <p>Наукові розробки процесних і предметних інновацій та впровадження їх на підприємствах національної та світової економіки.</p> <p>Надання консультативних послуг з питань розвитку базових галузей економіки.</p> <p>Співпраця з вітчизняними та закордонними підприємствами.</p>
Ключові	<p>Співпраця представників професорсько-викладацького складу ВУЗУ в комісіях МОНМС.</p> <p>Ініціативна діяльність, щодо розробки стандартів та методів викладання в ВНЗ.</p> <p>Співпраця з закордонними провідними ВНЗ в рамках наукових, навчальних та соціальних сфер.</p> <p>Обмін студентами та викладачами із провідними вітчизняними та закордонними базовими навчальними та науково-дослідницькими закладами.</p>
Функціональні	<p>У НАВЧАЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ</p> <p>Надання якісних теоретичних освітніх послуг в режимах денної, вечірньої та заочної форм навчання.</p> <p>Підготовка фахівців базових та перспективних спеціальностей.</p> <p>Забезпечення ведення навчального процесу висококваліфікованими професорсько-викладацькими кадрами (у відповідності із структурними вимогами МНОМС України).</p> <p>Забезпечення методичними матеріалами, підручниками, навчальними посібниками, новітньою спеціальною літературою.</p> <p>Забезпечення новітнім лабораторним обладнанням, відео, аудіо та обчислювальною технікою.</p> <p>Забезпечення аудиторним фондом, лабораторними приміщеннями, читальними залами, спортивними залами та відкритими спортивними майданчиками у відповідності із санітарно-технічними нормативами МНОМС України.</p> <p>Створення умов для отримання студентами усіх форм навчання якісних та усесторонніх практичних навичок, які забезпечуються провідними підприємствами базової галузі.</p> <p>Гнучка система розрахунків за надані послуги, відстрочка платежів.</p> <p>Проведення роботи зі студентами коледжів та технікумів, щодо продовження навчання в ВНЗ.</p> <p>Проведення профорієнтаційної роботи з учнями середніх шкіл, щодо визначення майбутньої спеціальності і відповідно до вступу до ВНЗ на відповідні напрями підготовки, спеціальності чи спеціалізації.</p> <p>У НАУКОВІЙ ДІЯЛЬНОСТІ</p> <p>Функціонування спеціалізованих наукових рад із захисту кандидатських та докторських дисертацій.</p> <p>Функціонування аспірантури та докторантури із підготовка професорсько-викладацьких кадрів спеціальностей ВНЗ.</p> <p>Проведення міжнародних, наукових та науково-практичних конференцій із спеціальностей ВНЗ.</p> <p>Участь викладачів та студентів у зовнішніх міжнародних, наукових та науково-практичних конференціях.</p> <p>Видавництво фахових та спеціалізованих видань.</p> <p>Функціонування наукових шкіл та студентських наукових гуртків.</p> <p>Розробка та впровадження інновацій у науковий процес.</p> <p>Участь в міжнародних та національних конкурсах на отримання грантів</p> <p>У ВИХОВНОМУ ПРОЦЕСІ</p> <p>Підготовка інтелектуального генофонду нації, виховання духовної еліти.</p> <p>Функціонування інститутів тьютерства та кураторства.</p> <p>Функціонування інституту студентського самоврядування.</p>

	<p>Діяльність гуманітарних інститутів. Діяльність інститутів патріотичного виховання. Створення умов для участі студентів та співробітників ВНЗ в суспільній роботі, художній самодіяльності, заняття спортом. Формування свідомості та виконання корпоративного кодексу. У СОЦІАЛЬНО-ГОСПОДАРСЬКІЙ СФЕРІ Створення партнерської атмосфери в ланцюгу: студенти-випускники викладачі-керівництво ВНЗ. Здатність забезпечувати самофінансування господарської діяльності в необхідному обсязі та у визначені терміни. Забезпечення їдальнями, кафе, буфетами швидкого харчування. Надання через мережу санаторіїв-профілакторіїв оздоровлення студентам та співробітникам ВНЗ. Забезпечення санітарно-гігієнічними приміщеннями у відповідності до санітарно-гігієнічних норм. Забезпечення студентів, які потребують житло, гуртожитками. Виплата соціальних стипендій (мотивація)</p>
--	---

Іншими словами ВНЗ має резерв: по-перше, від не повного використання відомих, і вдруге, не досліджених компетенцій, які в сукупності складають недоотриману частину конкурентного потенціалу ВНЗ (рис. 1).

Виходячи із цього, значення еталонного (з використанням компетенцій) узагальнюючого показника конкурентного потенціалу ВНЗ прийме вид:

$$Y_{ВНЗ}^{ЕТАЛ.Ко} = Y_{ВНЗ}^{ФАКТ} + Y_{ВНЗ}^H + \Delta Y_{ВНЗ}^{МП} \quad (1)$$

$Y_{ВНЗ}^{ЕТАЛ.Ко}$ – значення еталонного узагальнюючого показника ефективності ВНЗ:

$$Y_{ВНЗ}^{ЕТАЛ.Ко} = \sum_{j=1}^n \sum_{i=1}^n [\alpha_{\phi}; \alpha_{\kappa}; \alpha_i;] \quad (2)$$

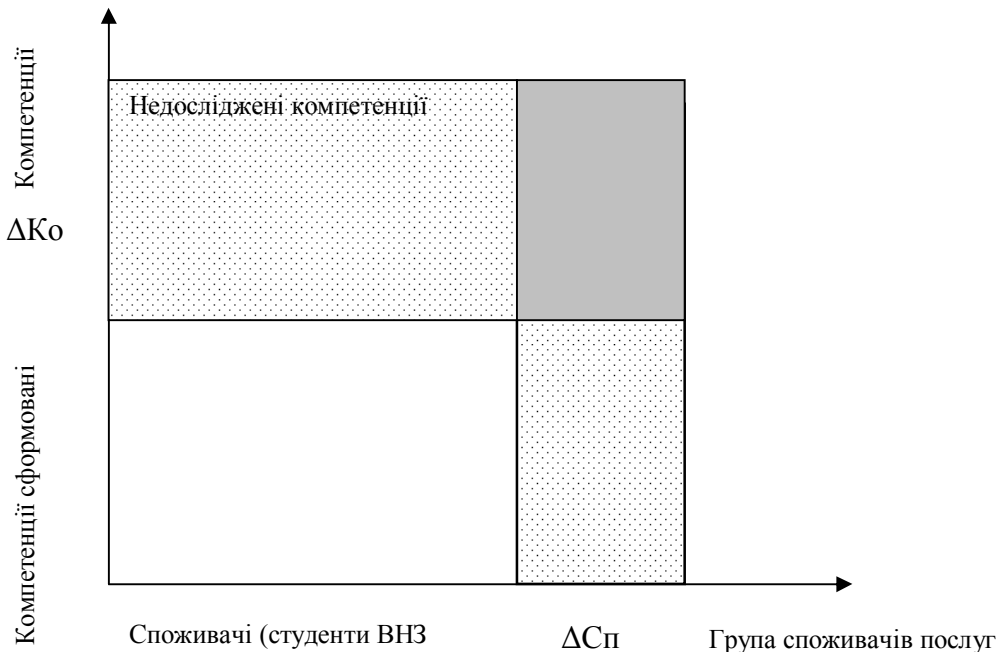

Рис. 1. Матриця Хамела-Прахалада
Опрацьовано автором [2]

$Y_{ВНЗ}^{ФАКТ}$ – значення фактичного узагальнюючого показника ефективності ВНЗ:

$$Y_{АіС}^{\hat{O}\hat{A}\hat{E}\hat{O}} = \sum_{j=1}^n \sum_{i=1}^n [\alpha_{\hat{o}}^1; \alpha_{\hat{e}}^1; \alpha_s^1;] \quad (3)$$

де

α_ϕ – значення еталонного узагальнюючого показника ефективності групи функціональних компетенцій;

α_ϕ^1 – значення фактичного узагальнюючого показника ефективності групи функціональних компетенцій;

α_κ – значення еталонного узагальнюючого показника ефективності групи ключових компетенцій;

α_κ^1 – значення фактичного узагальнюючого показника ефективності групи ключових компетенцій;

α_i – значення еталонного узагальнюючого показника ефективності інноваційних компетенцій;

α_i^1 – значення фактичного узагальнюючого показника ефективності інноваційних компетенцій;

$$Y_{ВНЗ}^H = \sum_{j=1}^n \sum_{i=1}^n [\alpha_\phi - \alpha_\phi^1; \alpha_\kappa - \alpha_\kappa^1; \alpha_u - \alpha_u^1] \rightarrow \min \quad (4)$$

$Y_{ВНЗ}^H$ – недоотримана частина ефективності ВНЗ за рахунок не повного використання потенціалу на базі діючої парадигми науки;

$$\Delta Y_{ВНЗ}^{МП} = f(\Delta K\phi) \rightarrow \Delta A\phi \quad (5)$$

де

$\Delta Y_{ВНЗ}^{МП}$ – прирощення еталонного узагальнюючого показника конкурентного потенціалу ВНЗ за рахунок інноваційної діяльності;

$\Delta K\phi$ – розширення конкурентного потенціалу (компетенцій) за рахунок інноваційної діяльності;

$\Delta A\phi$ – розширення сегменту ринку власних послуг (приріст кількості абітурієнтів) за рахунок інноваційної діяльності.

Висновки. Виходячи із досліджень, конкурентоспроможність ВНЗ можливо підвищувати у слідуючих напрямках.

Перший напрям – підвищення якості надання освітніх послуг за рахунок впровадження компетенцій з удосконалення системи навчання на платформі діючої наукової парадигми та діючих методик. Інструментом визначення та розробки таких компетенцій може виступати технологія бенчмаркінгу.

Другий напрям – платформа нових знань (інноваційних розробок), які отримали науковці ВНЗ у процесі власних досліджень та впровадили в навчальний процес.

Третій напрям – визначення та відкриття перспективних напрямів підготовки, спеціальностей та спеціалізацій, які стануть корисні в близький період часу в залежності від фази розвитку економіки країни та інших макрокритеріїв. Їх визначення пов'язано із дослідницькою роботою більш широких горизонтів: моніторингу розвитку світової науки та техніки і на їх базі зміни в розвитку світової та національних економік (виробництва, переміщення та споживання матеріальних благ та послуг населенням земної кулі), місце та роль української національної економіки в світовій економіці (інноваційний лідер чи сировинний придаток країн з потужними економіками), еволюції зміни збанкрутілої англосаксонської моделі розвитку України на більш прогресивну – соціально-орієнтовану (збільшення кількості робочих місць та якості праці),

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Матеріали Всесвітньої конференції ЮНЕСКО з вищої освіти // АМ. – 1998. – №11, 12. 1999. – № 1.
2. Хамел Г. Конкуруючи за майбутнє : створення ринків завтрашнього дня : [пер. с англ.] / Г. Хамел, К.К. Прахалад. – М. : Олимп-Бизнес, 2002. – 288 с.
3. Кемпбел Д. Стратегічний менеджмент : учеб./ Д. Кемпбел, Дж. Стоунхаус, Б. Хьюстон; переклад с англ. – М.: Проспект, 2003. – 336 с.
4. Стрикленд А.Дж. Аутсорсинг : переваги та недоліки /А.Дж. Стрикленд // Менеджмент і менеджер. – 2005. – С. 44.

УДК: 631.115:332.012.2

НАЙДА І.С., аспірант

Одеський державний аграрний університет, м. Одеса

ТЕОРЕТИЧНІ ТА ПРИКЛАДНІ АСПЕКТИ РОЗВИТКУ АГРОФОРМУВАНЬ НА ЗАСАДАХ СОЦІОЕКОНОМІКИ

У статті проведено аналіз підходів різних вчених щодо трактування терміну „соціоекономіка”, розглянуто напрями соціоекономічного розвитку агроформувань.

Ключові слова: соціоекономіка, економічне зростання, експортний потенціал, агроформування, добробут населення